

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Autoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 547. Qualiter debitum extinguatur compensatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

illa de non solvendo residuum in illa solutione partem locum habeat.

Quaest. 547. Qualiter debitum extinguatur compensatione.

Resp. Compensatio (quae in lata significatione denotat omnem rerum, quae invicem comparantur, & quasi in aequilibrio opponuntur, exaequationem; in stricta vero significatione refertur ad mutua debita, significatque debiti & crediti contributionem, seu ad invicem collationem, computationem, exaequationem; & definitur potest, quod sit debiti & crediti contributio ipso jure mutuum debitum tollendi gratia facta, Lauterb. *in ff. ad tit. de compensat. §. 3.* desumpta hac definitione ex *l. 1. ff. l. 4. §. fin. c. de compensat.*) est modus tacitus solvendi debitum ipso jure, modò adfuit ad eam in hunc finem requisita, ita ut licet reus seu debitor compensationem alleget Judexque eandem suam sententiam declaret, (dum compensatio est publica) lex tamen sola sine facto hominis ipsam exaequationem debiti & crediti inducat. *L. 4. 10. 21. ff. l. 4. §. fin. c. de compensat.* Lauterb. *l. c. §. 5.* cum Tulden. *in Cod. eod. n. 6.* Atque ita non tantum tollit obligationem, & sistit cursum à die, quo per debitorem opponitur compensatio, sed etiam à die, quo duo hujusmodi debita concurrunt. *L. 2. c. de compensat.* Sed haec pro foro interno; pro foro vero externo illud notandum, quod ait Lauterb. §. 6. nimirum, quod etsi compensatio ipso jure debita mutua tollat; attamen, ut Judex ejus rationem habere possit, & quia vim solutionis habet, ideoque in facto consistit, requiritur, ut compensatio allegetur. pro quo citat *l. 2. 6. 7. 8. 10. c. de compensat.* & Carp. *p. 1. c. 8. def. 6. n. 1.* Scacc. & alios. Ita tamen, ut sufficiat, debitum mutuum fuisse allegatum & probatum, etsi debitor non dicat expresse: volo compensare. Quae proinde allegatio non fit, ut fiat compensatio, sed ut facta jam, & ipso jure inducta declaretur, maximè, dum dubium est inter partes, num hic & nunc locus sit compensationi. Castrop. *tr. 2. d. 1. p. 16. §. 2. n. 6.* cum Fachin. *l. 1. c. 53. in fine.* Habet locum inter mutuos debitores, ita etiam, ut si eorum unus ante contractum vicissim à creditore debitum jurasset, se soluturum debitum suum, superveniente hoc debito, compensetur & extinguatur debitum utriusque, & ipso jure esse desinat; cum debitor solutionem jurato promittens regulariter de superventuro debito creditoris non cogitasse, adeoque compensationi non renunciassent. Secus vero si tempore juramenti utriusque seu mutuum debitum extitisset. Covar. *in c. quamvis, de pact. in 6. pag. 2. §. 4. n. 9.* de Lugo *de ff. §. 7. d. 16. n. 17.* Tulden. *l. c. n. 8.* Magon. & alii, quos citat & sequitur Lauterb. *cit. §. 6.* testantes sic servari in Judiciis. Nihil autem refert, cujusunque debitores mutui sint sexus, ætatis. *L. 3. c. de contr. Jud. tut. vel conditionis, publicæ vel privatæ personæ;* cum etiam regulariter compensatio locum habeat contra civitatis & reipublicæ Fiscum. *L. 2. c. l. fin. ff. de compensat.* Lauterb. §. 7. modo tamen unus idemque Fiscus diversas stationes non habeat, id est, officium fiscale non exerceat in diversis officiis, v. g. Quæstura & Præfectura; ita ut debitum, quo quis obstrictus est præfecturæ, compensari nequeat debito, quo ei obstringitur quæstura. Idque, ne fiscalium officiorum ordo & ratio perturbetur. Brisson. *de solut. l. 2. tit. de compensat.* Brunem. *in l. 1. c. de compensat.* Lauterb. §. 7. qui tamen §. 8. plures casus

enumerat, in quibus contra civitatem & Fiscum reip. compensatio locum non habeat. V. g. dum quid debetur ex vectigalibus, quæ nomine mercium aliarumque rerum, quæ invehuntur & evehuntur, debentur. *L. 17. ff. de V. S.* Item dum quis est debitor in causa annonaria, quæ nomine veniunt res omnes ad victum pertinentes. *L. 46. §. 5. ff. de jure Fisci.* Idem est de debitore in causa tributorum. *cit. l. 46.* Item qui debet, quod sumptibus publicis statutis præstatur Xenodochiis, orphanotrophiis, asceteriis, aut in stipendia Magistratuum, Clericorum, Professorum impenditur. *L. 122. ff. de leg. l. 3. c. de compensat.* Item qui debet pretium rei à fisco venditæ, *L. 7. c. eod.* Hæc etiam & similia debita in similes usus civitati alterive communitati vel fisco jus vult in specifica forma, & non per fictionem solvi. Adeoque nemini permisum ea cum debito alio, quod ei debet princeps, civitas, communitas, Fiscus, compensare. Molin. *de ff. §. 7. tr. 2. d. 560. circa finem.* Castrop. *l. c. n. 12.*

2. E contra compensatio locum non habet inter eos, qui mutui debitores non sunt. Sic debitor compensatione uti non potest contra creditorem suum, qui quidem debet aliquid tertio, qui debitor est debitoris, non tamen ipsi debitori debet aliquid. *L. 16. §. 18. ff. §. L. 9. c. de compensat.* Licet enim alius pro alio rite solvat; cum in solutione nihil interest, à quo creditor debitum recipiat, alius tamen pro alio non rectè componit. *cit. l. 18.* Lauterb. §. 9. quia creditor, qui debitori suo nihil debet, invitus ab eo compensationem admittere non tenetur. *L. 2. §. 18. ff. de compensat.* Sic itaque in specie, si debitor principalis compensare velit, quod creditor non ipsi sed fidejussori ejus debet; item si debitor patris compensare velit, quod sibi debet filius ejus emancipatus, non admittitur. Lauterb. *l. c.* quid vero sit circa debitum filii constituti sub patria potestate, vide apud Eundem. Sic cessat compensatio inter tutorem & pupilli debitorem, cui suo nomine tutor aliquid debet. *L. 23. ff. de compensat.* Secus est de tutore agente nomine pupilli; huic enim rectè opponitur compensatio illius, quod debitori à pupillo debetur; licet in causa, quam alius tutor in loco alio administrat. Lauterb. §. 10. Idem est de procuratore in rem alienam; hic enim quæ talis compensare nequit debitum, quod ipse alicui suo nomine debet alteri, cum debito, quod hic debet domino suo, cujus ipse procurator est creditor. de quo vide Lauterb. §. 11. fuscè agentem. Excipitur tamen hic fidejussor, qui potest creditum principalis sui seu debitoris opponere creditori. *L. 4. §. 5. ff. de compensat.* Lauterb. §. 9. cum enim per compensationem ipso jure extinguatur obligatio principalis, etiam accessoria evanescit. Etsi autem locum habere dicatur compensatio in debitis, sive sint ex delicto, sive ex contractu, sive vero, sive quasi contractu, sive bonæ fidei, sive stricti juris. §. 37. *Inst. de act.* Lauterb. §. 20. quædam tamen excipiuntur. Sic quod ex spolio debetur, seu restituendum est, nullam admittit compensationem; cum spoliatus ante omnia sit restituendus. *L. fin. §. fin. c. de compensat.* Lauterb. §. 21. quod idem apud eundem dicit Trentacinq. *l. 3. tit. de compensat. resol. 1. n. 10.* de debito ex rapina & furto. Sic condemnatus ob injuriam aliudve maleficium solvere injuriato debitum, non potest illud compensare cum alio debito sibi ab injuriato, nisi forte is ex simili maleficio sibi debitor existat. Molin. *d. 560.* Castrop. *cit. n. 12.* Sic quod ad forum externum juxta probabiliorum, quam tenent Molin. *d. 297. circa finem.* Castrop. *l. c. Less. l. 2. c. 27. n. 16.* & alii contra

contra Abb. *in c. fin. de depof. Sylv. v. compensatio.* Lauterb. §. 20. in commodato; ita ut non possit commodatarius commodatum cum alio sibi à commodante debito compensare, aut occasione illius id retinere, nisi forte, ut Castrop. debitum ortum fuerit ex expensis factis in conservationem commodati, ob textum. *L. fin. c. de commod.* ubi dicitur, prætextu debiti restitutio commodati non probabiliter recusat. Similiter propter summam fidem, quam debet depositarius, excipitur debitum ex causa depositi juxta clarum textum. §. 30. *Inst. de act.* Castrop. *l. c.* Lauterb. §. 20. (qui tamen addit, hanc exceptionem locum non habere in actione depositi contraria & in deposito irregulari) ita ut etiam depositum pro solutione debiti, quod depositario debet deponens, retineri nequeat. Castrop. *l. cit.* vide de Lugo. *d. 33. n. 13.*

3. De cætero ex parte objecti ad compensationem perpetuam seu propriè talem requiritur primò, ut debitum sint res; cum facti ad factum nulla sit compensatio, ut Medices. *tr. de compens. p. 1. q. 44.* Zanger. *de except. p. 3. c. 8. num. 123.* Lauterb. *in ff. de compens. n. 13.* Et quamvis in compensationem veniant res, quæ numero, pondere, mensurâ constant, & in specie fungibiles; non tamen excluduntur alia. V. g. equi, boves &c. quin nec res incorporales & immobiles. Lauterb. *l. c.* Secundò requiritur, ut debeantur res ejusdem generis, & quidem proximi. V. g. pecunia numerata, vinum &c. *L. 4. c. de compens.* ita ut compensationi locus non sit, si ex una parte debeatur pecunia, ex altera equus. Arg. *L. 16. c. de solut.* Bachov. *vol. 1. d. 25. th. 8. lit. c.* Lauterb. §. 14. idem dicens, si ex una parte debeantur 100. Imperiales in specie, ex altera parte 150. floreni currentis monetæ. Etque ratio; quia juxta *L. 2. ff. de reb. cred.* aliud pro alio invito creditori solvi nequit: tum quia diversa corpora diversa sunt æstimationis, transiretque talis compensatio in novum contractum emptionis vel permutationis, quem regulariter nemo invitus inire cogitur potest tamen in hoc casu res aliena diversi generis pro alia re debita retineri sed hæc de compensatione perpetua seu propriè dicta; compensatio enim temporaria seu minus propriè talis locum habet, etiam si res diversi generis diverseque species debeantur Lauterb. §. 24. Tertio, ut res debita sint ejusdem qualitatis seu bonitatis. Arg. *L. 3. ff. de reb. cred.* ita ut v. g. vinum rhenanum cum Gallico compensari nequeat; non tamen necessarium, ut sint ejusdem quantitatis; cum compensatio fieri possit pro parte debiti. *L. 4. ff. & L. 4. c. de compens.* Lauterb. §. 15. Quarto, etsi requiritur, ut res utrimque debeantur in genere. V. g. ex utraque parte equus, sine certa alicujus individui determinatione, ait tamen Lauterb. §. 16. etiam in hoc casu admittendam compensationem; cum in eo casu nulla occurrit affectionis aut inæqualitatis ratio, quæ compensationem impedire possit, & quod quis pro suo debitoolvere potest, id etiam pro suo debito compensare potest. Quintò, ut debitum sit utrimque purum, ita ut statim jure peti possit; cum quidquid sub conditione promissum vel legatum, vel in diem debetur, non existat, antequam conditio vel dies existat, cum aliò debito compensari nequit. *L. 7. ff. de compens.* Brisson. *L. 2. de solut. tr. de compens.* Lauterb. §. 22. nisi tamen tempus concessum humanitatis aut commiserationis causâ parandæ solutioni. *L. 16. ff. de compens.* Castrop. *tr. 32. d. 1. p. 16. §. 2. num. 9.* Brunem. *ad L. 7. ff. de compens.* Brisson, Lauterb.

LL. cit. Sextò, ut debitum compensandum dum sit certum & liquidum, ita ut aperto jure nitatur. *L. fin. c. de compens.* deque illo quale quantumque sit, constet, nimirum vel ex debitoris confessione, vel ex re judicata, vel ex celeri probatione. *cit. L. fin.* quæ in compensatione contra fiscum facienda intra duos menses, in aliorum causis intra tempus Judicis arbitrio fieri debet.

Quæst. 548. Qualiter in foro conscientie extinguatur debitum compensatione præsertim occulta.

1. Resp. primò in genere: indubitatum est, quod compensatio, quæ in foro externo admittitur cum effectu extinguendi debitum, locum quoque habeat cum eodem effectu in foro conscientie, & quidem à fortiore ut rectè Castrop. *l. c. §. 3. n. 1.* non tamen vice versa compensationes, quæ in foro externo non admittuntur, non statim etiam in foro interno non admittuntur, ut patebit ex mox dicendis; etsi forte ea nomine aut etiam ratione compensationis propriè talis non veniant. Sic enim debita excepta, inter quæ non dari compensationem pro foro externo dixi *quæst. præced.* eam admittunt in foro conscientie, si forte exceperis debitum ex deposito, quod etiam in foro conscientie non pati compensationem ob tacitam obligationem, quæ re ipsa & de facto ad reddendum depositum depositarius videtur obstrictus, docent Covar. *in c. quamvis pactum. de pact. p. 1. §. 4. n. 9.* Jo. Medina. *de res. c. 1. n. 239.* Comitol. *in resp. mor. L. 3. q. 39.* & alii communiter, ut inquit Castrop. *cit. §. 3. num. 2.* quamvis apud eundem Sa. *v. depositum. Less. cit. c. 12. n. 60.* Pet. Nav. *L. 3. c. 1. n. 344.* Rebell. *de obl. just. p. 1. L. 2. q. 18.* Laym. *L. 3. tr. 2. c. 6. q. 3.* censeant non improbabila, etiam in debito ex deposito esse locum compensationi in foro conscientie; quin & hanc sententiam probabiliorum ait de Lugo. *d. 16. num. 89.* citans pro ea Dian. *Tom. 1. tr. 2. miscellan. resol. 48.* Tanner. &c. Sic dum debita sunt diverse rationis. V. g. ex una parte debentur 100. Imperiales, ex altera parte equus, locus non est compensationi propriè tali, est tamen locus retentioni, quæ etiam in conscientia retinere possunt equum, etiam pluris valentem, non quidem loco mihi debitorum 100. Imperialium; ita ut hæc retentione debitum extinguatur, sed usque dum mihi illud debitum solvatur; cum cuilibet concessum adhibere diligentiam, ut se indemnem servet, & ne sibi debita amittat. Sed quia ad hunc finem sæpè necessarium est, ut quis retineat, aut etiam accipiat aliena, etiam dum retinens & accipiens nihil debet ei, à quo accipit, & hac ratione recompenferetur (intellige in sensu laxiore, dum aliàs, ubi debita non sunt mutua, non sit locus compensationi secundum dicta) quod ei debetur; quæritur, num talis accipio & retentio facta propria auctoritate, ac potissimum occultè sit licita, perque eam debitum extinguatur. Unde

2. Resp. secundò: dum quis petendo à debitore debitum, vel pro eo interpellando Judicem, obtinere potest aut sperat, nequaquam licet ei debitum à debitore neque palam neque occultè eripere, aut etiam rem illius apud se retinere; esset enim hoc ipsum officium Judicis usurpare, & jus sibi in propria causa dicere, dareque occasionem innumeris furtis & latrociniiis. Unde etiam jure naturæ istiusmodi clandestinam recuperationem esse iniquam, bene dicit Castrop. *l. c. n. 5.* à quo quia longè quid diversum est, debitum, quod vice versa de-